

βουλῇ, πιθανῶς ἀναγιγνώσκων τοὺς ὑπὸ τῶν ρητόρων ἀναφερομένους νόμους, τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ προβουλευμένα τῆς βουλῆς καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου καὶ τὰ ὅμοια.

Δ.) Τὴν αὐτὴν ὑψηλοτέραν τάξιν κατεῖχε καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς τῆς βουλῆς, ὅστις ὡς πᾶσιδρος τῆς βουλῆς κατέγραφε καὶ προσυπέγραφε τοὺς λογαριασμοὺς καὶ ἄλλας πράξεις αὐτῆς, καὶ ἐν τέλει ἐκάστης πρυτανείας ἀπέδιδε λόγον τῷ δήμῳ (Ἀρποκρ. ἐν λ. ἀντιγραφεὺς. Πολυδ. Η'. 98.). Ἐξελέγετο δὲ καὶ αὐτός, ὡς καὶ ὁ ἡγούμενος καὶ ὁ ἐπόμενος, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δήμου.

Ε.) Ἰσὴν σημασίαν εἶχεν ὁ ἀντιγραφεὺς τῆς διοικήσεως, ἥτοι ὁ γραμματεὺς τοῦ ταμίου τῆς διοικήσεως, ἢ ὡς ἂν εἰποιμεν σήμερον, τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν (Λίσχ. κ. Κτησιφ. σ. 417. Πολυδ. ἐνθ' ἄνωτ. Δημοσθ. Ἀνδροτ. σ. 605.).

Ἰσαύτως εἶχον καὶ οἱ δῆμοι τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀντιγραφεῖς (Corp. Inscr. κ. 100, 22.). Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἀντιγραφεὺς παντὸς εἶδους, πρὸς τὸ τοῦ γραμματέως ἐν γένει παραβαλλόμενον, ἦν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων καὶ μείζονος πίστεως χρηζόντων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις γραμματέων.

Ἄλλοι δὲ γραμματεῖς ἀπαντῶνται παρ' ἄλλαις πολιτείαις ἐν τῇ ἱστορίᾳ· οἷον 1) ὁ γραμματεὺς τῆς αἰτωλικῆς συμπολιτείας ἐν τῷ συνεδρίῳ αὐτῆς, ὃν ὁ Λίδιος (XXXVIII, 10, 7.) καὶ ὁ Πολύδιος (ΚΒ'. 15, 10) συγκατατάττουσι μετὰ τῶν δύο ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς συμπολιτείας ταύτης, τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἐπάρχου. 2) Ὁ γραμματεὺς τῆς ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, συνάρχων καὶ οὗτος, ὡς ὁ προηγούμενος, τῶν δύο ἀνωτάτων ἀρχόντων ταύτης τῆς πολιτείας, τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἐπάρχου, ἀρχὼν ἐνιαύσιον ἀρχὴν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι (Πολυδ. Β'. 43. 1.). 3) Τελευταῖον γραμματεῖς ὠνομάζοντο καὶ οἱ ἐπὶ Ῥωμαίων κυβερνήται τινῶν πόλεων καὶ νομῶν τῆς Ἀσίας, οἵτινες ἐπέγραφον τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν ἰδίων πόλεων, ὠνομάζον ἐξ ἑαυτῶν τὸ ἔτος καὶ ἐνίοτε τὸ ἄξιωμα ἢ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιερέως προσελάμβανον.

### Περὶ τῶν Ἐπινίκιων.

—ο—

1) Ἐπινίκια (ὑπον. ἱερὰ) ὠνομάζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐν γένει μὲν τὰ μετὰ πάσῃ νίκῃ καὶ ἐπ' αὐτῇ τελούμενα ἱερὰ, ἰδίως δὲ τὴν θυσίαν (τὴν εὐχαριστήριον πρὸς θεὸν τινὰ διὰ τὴν νίκην) καὶ εὐωχίαν τὴν τελούμενην εἰς τιμὴν ἱεροῦ τινος, δηλ. νικητοῦ ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, εἴτε γυμνικοῖ ἢ σαν οὗτοι, εἴτε ἱππικοῖ, εἴτε μουσικοῖ. Ἐτελεῖτο δὲ ἢ τοιαύτη εὐωχία ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νικητοῦ, ἢ καὶ

ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ. Τοιαύτην τινὰ θαλίαν παρέσχε π. χ. ὁ Ἀθηναῖος Χαθρίας νικήσας τέθριππον ἐν τοῖς μεγάλοις πυλίοις (Δημ. κ. Νεπιρ. σ. 160.). Ὅτε δὲ ὕστερον καὶ ὁ ποιητὴς Σωσικλῆς αὐτόθι ἐν ποιητικῷ ἀγῶνι ἔλαβε τὸ βραβεῖον, οἱ φίλοι του εἰς τιμὴν του ἐτέλεσαν Ἐπινίκια (Πλουτ. Συμποσ. Β'. 4.), ἐν οἷς πεπαιδευμένοι διάλογοι ἔλαβον χώραν.

2) Ἐπινίκια (ὑπον. ἄσματα) ὠνομάζοντο, ὡς ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος, ἐν γένει πάντα τὰ μετὰ τινι νίκῃ καὶ ἐπ' αὐτῇ ἀδόμενα, ἰδίως δὲ τὰ εἰς τιμὴν τῶν ἱεροῦ καὶ. Ἡδόντα δὲ ταῦτα ἦται αὐθημερὸν τῆς νίκης ἐν αὐτοῖς ταῖς ἱεροῖς τῶν ἀγῶνων τόποις ἐπὶ κώμου ἢ πομπῆς, ἣν ἤγεν ὁ νικητὴς (ἐστεφανωμένος τὸν τῆς νίκης στέφανον) καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἐπίσης ἐστεφανωμένοι, πρὸς τὸν βωμὸν τοῦ θεοῦ τοῦ προστάτου τοῦ ἐν ᾧ ἐνίκησεν ἀγῶνος, οἷα τὸ δ' καὶ ἡ'. καὶ ε'. τῶν Ὀλυμπίων τοῦ Πινδάρου, καὶ ἐπὶ συμποσίου τοῦ διαδεχομένου τὴν χαριστήριον ἐκείνην πομπήν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκαλεῖτο ἰδίως ἐπικώμια (ἐπικώμιος ὕμνος, ἐγκώμιος τιθεὶς Πινδ. Ὀλ. ΙΓ'. 29. Dissen.), ὡς λέγει καὶ ὁ σχολιαστὴς (σ. 207. καὶ 470. Boeckh).

«Ἐπικώμια δὲ τὰ εἰς κῶμον ὑμνεῖσθαι ἐπιτήδεια τῆς νίκης· μετὰ γὰρ τὸ νικῆσαι ἐκώμαζον μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν, » ἢ ἤδοντο ἐπὶ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἐπανόδου τῶν νικητῶν· οἷον τὸ ιγ'. τῶν Ὀλυμπίων τοῦ Πινδάρου, ἢ μετὰ τὴν εἰς πατρίδα ἐπανόδον αὐτῶν, ἐν τῷ ναῷ ἢ ἐν γένει ἱερῷ ἢ ἀπλῶς βωμῷ θεοῦ τινος προστάτου τῆς πατρίδος ἢ ἥρωος ἐγχωρίου, πρὸς οὗς προσέφεραν τὸν τῆς νίκης στέφανον, καὶ τὰ τοιαῦτα ἤρχιζον πάντοτε ἀπὸ ἐπικλήσεων πρὸς τοὺς θεούς· οἷα τὸ γ'. ε'. θ'. εδ'. ιδ'. κ. αλ. ἢ ἐν συμποσίῳ ἰδίῳ ἢ δημοσίῳ, ὅπερ ἐτέλει χάριν τῆς νίκης ἢ ὁ νικητὴς αὐτός, ὡς προεῖρηται ἢ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι, ἢ ἡ πατρίς· οἷα τὸ α'. β'. γ'. δ'. ια'. τῶν Ὀλυμπίων κ. αλ. ἢ τέλος κατὰ τὴν ἐπανόληψιν τῆς ἐορτῆς τῆς νίκης· οἷον τὸ ια'. τῶν Ὀλυμπίων. — Τοιαῦτα Ἐπινίκια ἐποίησεν ὁ Σιμωνίδης, π. χ. ἐν ἐπὶ τῆς Ὀλυμπικῆς νίκης Ἀναξίλα τοῦ τυράννου τοῦ Ῥηγίου (Ἡρακλ. περὶ πολιτ. Πaus. Α'. 23, 3.). Πιθανῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑμνηθέντων νικητῶν ἦν μέγας, ἀλλὰ τὰ γνωστὰ ἡμῖν ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐγκωμιάζονται ἱερωνῖαι, δὲν ἀνήκουσιν εἰς τοιαῦτα ἐπινίκια, περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος (Krause Ὀλύμπια σ. 384. 385.). Τοῦ Ἀρχιλόχου ἀναφέρεται ὑπὸ Πινδάρου (Ὀλ. Θ'. 1. Το μὲν Ἀρχιλόχου μέλος ῥωνδερ Ὀλυμπία καὶ Μνῆχος ὁ τριπλόος καρχαδῶς) τοιοῦτόν τι ἄσμα, ὅπερ γενικῶν ἐθνικῶν ἄσμα ἀπεθᾶν, ὡς φαίνεται, ἤδετο ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐν ἐλλείψει ἄλλου νεωτέρου, ἐπὶ τούτῳ πεποιημένου (ἴδε περὶ τούτου πλείονα τὴν ὑπὸ Dissen ἐρμηνείαν τοῦ Θ'. τῶν Ὀλυμπίων). Τῶν σωζομένων τοῦ Πινδάρου ἁσμάτων τὰ πλείστα εἰσιν Ἐπινίκια, ἅτινα ἤδοντο κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τῶν εἰρημένων τρόπων, ἄλλοι μὲν παρόντος καὶ αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ἄλλοι δὲ μόνον πέμποντες αὐτὰ κατ' αἵτησιν τῶν νικητῶν,

ὅτε βέβαια ἤδοντο ὑπὸ χοροῦ παιδῶν ἢ ἀνδρῶν. — Τέλος καὶ τοῦ Εὐριπίδου, ἀναφέρεται ἐν ἐπινίκιον, ποιηθὲν ἐπὶ τῆς Ὀλυμπικῆς νίκης τοῦ Ἀλκιδιδάδου, ἐξ οὗ τὸ ἐξῆς τεμάχιον διωστήρησεν ἡμῖν ὁ Πλούταρχος ('Αλκ. 11.).

« Σὺ δ' αἰέσομαι, ὦ Κλεινίου παῖ.  
καλὸν ἂ νίκα· κάλλιστον δ',  
ὃ μηδὲς ἄλλος Ἑλλάνων,  
ἄρματι πρῶτα δραμεῖν  
καὶ δεύτερα καὶ τρίτα,  
βῆσαι δ' ἀπονῆτι,  
τρίς στενωθέντ' ἐλαίῳ  
κάρυκι βοᾶν παραδοῦναι. »

### Περὶ τῶν ἐν τῇ ἀγωνιστικῇ τῶν Ἑλλήνων Ἐφεδρῶν.

— 0 —

Ἡ λέξις ἐφεδρος ἐν τῇ ἀγωνιστικῇ τῶν Ἑλλήνων σημαίνει ἐκείνον, ὅστις ἐν τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν ἐφεδρεῖται περιμένων, ἕως οὗ διακριθῇ ἀγὼν τις ἢ δι' ἀρξάμενος ἢ τοῦλάχιστον ὀρίσθεις, ἵνα διαγωνισθῇ ἐκ νέου μετὰ τοῦ ἐντεῦθεν ἐξελθόντος νικητοῦ. Ἡ τῶν ἀθλητῶν ἀκολουθία ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσιν ὀρίζετο διὰ κλήρου, ὡς καὶ τοῦ ἐφεδρου. Περὶ δὲ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐγίνετο ἡ κλήρωσις τῶν παλαιστῶν, πυκτῶν καὶ παγκρατιαστῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ, μνησθόμεν τινα παρὰ τοῦ Λουκιανοῦ (Εἰρηστ. 5. 40). Ἐξετάζοτο ἐν πρώτοις, αἱ ἄρτιας ἢ περιττοὺς ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐκάστῳ εἶδει ἀγωνιστῶν· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας περιπτώσεως αὐδαὶς ἐφεδρος ἡδύνατο διαρριπθῆναι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ὄντος δηλ. τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγωνιστῶν 3, 5, 7 ἢ 9 ἐν τινι οἰωδῆποτε εἶδει ἀγῶνων, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ κληροὶ ἀνὰ δύο εἶχον σημεῖα ἢ γράμματα ὅμοια ἢ, ὡς ἔλεγον, ἀντίγραφα, τὸ ἐν αὐτῶν δὲν εἶχεν ἀντίγραφον, καὶ ὃ ἐφ' οὗ ἐπιπτεν οὗτος ἐγίνετο ἐφεδρος. Ἡ κλήρωσις τῆς ἐφεδρείας, δηλοῦμενη καὶ διὰ τῆς φράσεως ὕστατον λαχεῖν, ἐθεωρεῖτο εὐτύχημα ἰδιαιτέρον, καθ' ὅσον ὁ ἐφεδρος μετὰ πλήρους ἐτι ἰσχύος εἶχε νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς ἤδη ἐξηνητημένους, ἢ τοῦλάχιστον διὰ μεγάλης διατάσεως ἐξησθενημένους (πρόβλ. Πλουτ. Σωλλ. 29. Πομπηΐ. 53.). Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφεδρείας ἄλλοι τῶν φιλολόγων, παλαιότερων τε καὶ νεωτέρων, ἄλλας γνώμας ἐξήνεγκον, εἰπόντες πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι ὁ ἐφεδρος δὲν εἶχε πρὸς ἓνα μόνον ἀνταγωνιστὴν, ἀλλὰ πρὸς πλείονας ν' ἀγωνισθῇ. Ἀλλὰ ἐάν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι πρῶτον μὲν ὁ τοῦ ἐφεδρου κληρὸς ἦν εὐτυχῆς, ἔπειτα παρουσιάζετο εἰς τὸ στάδιον ἀκρῆς ἐτι, δηλ. μετ' ἀχμαῖας ἐτι τῆς ἰσχύος, πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ἐξῆς γνώμη. Κατὰ πρῶτον δηλ. οἱ ἐκ τῶν διαφόρων ζευγῶν τῶν ἀθλητῶν ἐξελθόντες νικηταί, ἐπανελάμβανον πρὸς

ἀλλήλους τὸν ἀγῶνα, ἕως οὗ ἀπελείπετο εἰς μόνους, πρὸς ὃν ἔπειτα ἀντηγωνίζετο ὁ ἐφεδρος. π. χ. ἐπὶ ἑπτὰ παλαιστῶν παρουσιάζοντο τρία ζεύγη ἀνταγωνιστῶν καὶ εἰς ἐφεδρος. Τὰ τρία λοιπὸν ζεύγη ἀντεπάλαιον ἐπ' ἀλλήλα, καὶ ἐκ τῶν τριῶν ἐντεῦθεν ἐξελθόντων νικητῶν οἱ δύο ἐπανελάμβανον πρὸς ἀλλήλους τὴν πάλιν· ὁ ἐκ ταύτης προελθὼν νικητῆς ἐπανελάμβανε τὸν ἀγῶνα πρὸς τὸν τρίτον καὶ ὁ ἐντεῦθεν εἰς καὶ μόνους νικητῆς τέλος ἀντηγωνίζετο πρὸς τὸν ἐφεδρον. Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι οὕτως ὁ κληρὸς τοῦ ἐφεδρου ἦν πρὸς ἑαυτὸν μὲν εὐτυχῆς, πρὸς δὲ τὸν ἀνταγωνιστὴν του ἱκανῶς ἄδικος. Πλὴν καὶ οὕτως ἐν διαφορῶσιν τιμῇ ἦσαν οἱ ἐφεδροι, ὡς καταφαίνεται παρὰ τὰ ἄλλα καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς τοῦ Πινδάρου ('Ὀλυμ. Η'. 67, κεξ.), περὶ τοῦ Αἰγινήτου Ἀλκιμέδοντος, παιδὸς παλαιστοῦ λεγομένων.

Ὅς τύχα μὲν δαίμονος, ἀνθρώπου δ' οὐκ ἀμπλακὼν  
Ἐν τέτρασιν παίδων ἀπαθήκατο γυίοις  
Νόστον ἔχθιστον καὶ ἀτιμωτέραν γλῶσσαν καὶ ἐπίρρυπον αἶμον, κτλ.

Ὅστις, ὡς ἐκ τῶν λέξεων ἐν τέτρασιν γυίοις φαίνεται, ἦν ἐφεδρος ἐπὶ δύο ζευγῶν παλαιστῶν. Ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ ἀνταγωνιστοῦ τοῦ ἐφεδρου ἐμετριάζετο ὅπως οὖν διὰ τῆς περιστάσεως, ὅτι συχνότατα ὁ ἐφεδρος καθίστατο ἐφ' ἑνὸς ζεύγους ἀγωνιστῶν. Διότι ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, μάλιστα ἐν Ὀλυμπίᾳ, μόνον δοκιμώτατοι καὶ ἔσχατοι ἀθληταὶ ἐτύχμων παρουσιασθῆναι.

Ὁ Πausanias τὸν ἐφεδρον πολλάκις ὀνομάζει ἀπλῶς διὰ τοῦ ὀρου καταλειπόμενος (5, 10, 1, Η'. 40, 2.)· ὁ δὲ Πλούταρχος (Πομπ. 53,) τὸν ἀνταγωνιστὴν του ἀποκαλεῖ κατάπονον. Ἰσπερὸν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς τὴν λέξιν ἐφεδρος μεταχειρίζοντο μεταφορικῶς (Πλουτ. αὐτ.). « Ἐφεδρος τοῦ ἀγῶνος (τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ Κράσσης) » Ἐφεδρος τῶν καιρῶν (Πολυβ. Γ. 12, 6.) οὕτω καὶ τὸ ῥῆμα ἐφεδρεῖν τοῖς καιροῖς, τοῖς τύποις (Δημοστ. Πολυβ. κ. ἄλ.)

Δ. Ι. ΜΑΤΡΟΦΥΓΑΝΣ.

## ΔΙΑΦΟΡΑ.

— 0 —

ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΣΤΟΙΧΗΜΑ. Ἀγγλὸς τις, Οὐγγρὸς τὸ ὄνομα, κατοικῶν πρὸ πολλοῦ εἰς Ἀμερικὴν, καὶ νυμφευμένος ἐκεῖ, ἡλικίαν ἔχων τεσσαράκοντα ἕως τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐτῶν, ἀναστήματος καὶ θυγρού μετρίου, ἀλλὰ κράσεως νευρώδους, ἐπρότεινε τὸ ἀκόλουθον παράδοξον στοίχημα·